

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Foi'a, cind concedu ajutoriele. — Pretul: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieriesterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatoria.

Brasovu 11 Novembre 30 Oct. 1868.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 or. Taxa timbrala a 30 cr. de fisare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA.
Transilvania.

Declararea lui Klapka.

La cele descoperite de „Romanulu”.

„Századunk” si dupa elu celealte diurnale maghiare, precum si „K. K.” publica teostulu intregu alu declaratiunei lui Klapka la adres'a celor descoperite de „Romanulu” sub titululu

„Respuso la „Romanulu” si la „Hazánk”.

Pest'a 2 Novembre, din care noi estra-gemur urmatoriile:

Regimul Romaniei a statu conformu cu timpulu de facia a da publicitatii in „Romanulu”, diurnalul semioficial, unu memorandu, care lude comisjunea maghiara nationala din strainatate in toamna anului 1860 princip. Cu sa, cu scopu de alu misca la o alianta mei strinsa cu Ungaria, ce se lupta pentru libertatea si autonomia sa. „Romanulu” prin faptulu acesta ar' vré se puna la lomin'a lumiei acum deosebirea intre parerile mele de atunci si intre cele de acum, si se foloseste totuodata de ocazinea a mi aduce aminte mie si amicilor mei apromisiunile, care le-am facutu atunci in privint'a egalei indreptatari a nationalitatilor. Afara de acesta, cu publicarea acesta indiscreta pote ca a avutu tendint'a a me sili se'mi dau declaratiunes, care se stă apoi in contrastu atatu cu activitatea mea presenta, catu si cu trecutulu meu politico. Inse fiinduca acela documentu nu fui facutu numai de mine, fiinduca unu dintre subscriptori e mortu, er' celalaltu e in strainatate, asa trebui se fiu asecuratul celu pucoiu de invocarea celor din urma, pentru ca se me pociu lasa in discusiune mai de aproape a impregiurarilo, sub cari s'a facutu aceludocumento.

In tota intemplarea atata e adeveru, ca punctulu de vedere, in care me sfu eu si frati odinica essiliti, e diametralu opusu punctului de vedere, din care procedeau in an. 1860. Atunci tient'a nisuntielor nōstre era restatorarea existintii de statu a patriei nōstre, librararea ei de domnirea straina si resbunarea pentru stentatele, care se facuta lungu timpu in contra nemorocitei natuni. Astadi pacęa intre Ungaria si Austria era e restatorita. Astadi stau in fruntea regimului maghiaru patrioti maghiari si nu carnifici (hingeri) si prin coronare pacea s'a sigilatu. Eu asia credut, ca oea ce am facutu in anul 1860, am fostu indreptatit a face. Ceea ce facu astadi, — fiinduca pretuiescu legea — asta e oblegatiunea de cetatianu. Ori catu inse mi am schimbata punotulu meu de vedere in privint'a nationalitatilor, ce locuesc intre noi, si in privint'a relatiunilor catra Principatele dunarene, ele au remas acelesi si astadi, si credut cumca romanii cu maghiarii au una alta misiune, decat se se combata si sesi impedece unii altora desvoltarea de statu.

Si astadi credut, ca si atunci, ca statul trebue intocma se multiumesca dorintiele cele indreptatite ale nationalitatilor, cari nu stau in contrastu cu interesele intregitatii tierii, tocma asia, precum e si oblegatiunea nationalitatilor a se supune necesitatii regimului de statu pusu in ordine. Deciderea, cum are se se faca acesta, e problem'a legislatiunei. Nu amu intardiatu nici pe unu momentu a mi de chiar parerile; prin acesta inse totu atatu de pucinu me retragu a dechiara, ca la tota veleitatile daco romane me voiu opune cu tota midilcele ce mi stau sub dispositiune in pace si pe calea prezeti; si deea spre nemorocirea am-

beloru natuni ar' deveni lucrulu la fapta trista, me voiu opune chiaru si cu vietia mea.

Dupa aceste perstringe Klapka pe diurnalul „Hazánk”, pentru ca a reprobusu memorandulu si inos cu soaderi si marturisesc, ca memorandolu au fostu subscrisa de Kossuth, Klapka si Ladislau Teleki si au esit ucea mai mare parte din pen'a lui Teleki (fiinduca nu se afla la vietia). Facia cu „Hazánk”, care imputa lui Klapka, ca cu articululu lui a vruto se conducea poterea armata maghiaro-austriaca de dreptulu asupra Romaniei, necugandu, ca puterea decidatoria in privint'a acesta se asta in manile altora si inoa puternici factori, respunde, ca in articululu lui, la care se face aci provoca, a vorbitu numai de posibilitatea conflictului si de apararea maghiarilor, dara nu de atacare. Apoi adauge: Au dora „Hazánk”, ar' vré, ca in cosu de resbelu cu Rusia se lasamu strimitorele Ardélului neaparate in man'a dusmanului? — Dupa aceste vorbesce despre dreptulu ce'lui au si acum natiunalitatile in privint'a limbei, care le scimu cum stau, cum se observa de minunato. Aici insira apoi punotele din memorandu, dupa cum le publicaramu in Nr. Gazelei 80 in articol: „Cine crede vorbelora de olaca?” La care inse, unde e vorba despre alegerea libera de voivodi si capi nationali, adauge o nota, in care dice, ca cerculu puterii lor se restringe numai la interesele curata na-tiunale, bisericesci, scolarie politice, era despre teritoria deosebite dice, ca nici o vorba nu e in memorandu, ma si intentiunea de asia oeva subscrissii au eschis'o cu totalu afara.

In fine despre puncturi vorbesce asia: „Marturisescu ca punctuationile acestea se estindu pana la marginile extreme ale posibilitatii si dupa parerea mea nu respecteaza de ajunsu dreptulu minoritatii (maghiare) si administratiunea maghiara de statu. Dara trebue se si observezu, ca principiale respicate aici corespondu pe deplinu decisjoniilor dietei, pronunciate in or'a extrema in Segedinu.

Nu e indoiela, ca astadi, candu nu e vorba de lupta pe mōrte si pe vietia, nici de una insurrectione ca in anul 1860, ci de desvoltarea paciuito a relatiunilor nōstre, trebue se pasim cu mai multa circumspectiune la lucrul, si ferindu-ne de precipitatii se ne tienemu de principiale fundamentale, dara numai treptat se ne straduim la realizarea lor. — Natur'a invocalei paciuite aduce asta cu sene, ea e cu totulu deosebita de calea revolutionei. Deo deosebitele nationalitatii suntu patrunse de sinceritatea intenției concetationilor sei maghiari: atunci ele pentru deplin'a libertate civila si egalitate, care o primescu, trebue se se multiumesca cu realizarea pretensiunilor loru natiunale cu intencijonulu, si cestionea de limbe, ce a nefericit a, va face locu intata cestionilor celora importante de vietia. (Deea se va deslega spre multiumirea loru.)

Diurnalele din Pest'a germane si maghiare isi batu jocu cu tota amaratiunea de membrui delegationei austriace, cari mai bine si depusera mandatele, decat se vina in Pest'a la delegatiuni; cum suntu: cav. Schmerling, card. Rauscher, br. Lichtenfels, archiep. Litvinovicz si altii, in loculu carora se voru alege alti noi in senatulu imperiale. —

Memorandulu lui Kossuth, Klapka, Teleki catra princ. Cuza 1860.

(Capetu.)

Austria unelti rescole. Ea promise pe ruinele Ungariei domnirea unei libertati mai complete, decat se acesa a carei intronare o in-

auguraseram. Ea predica uideres si incendiul in numele egalitatii absolute a tuturor natu-nalitatilor, prin imbucatatirea tierii nōstre. Tōte orōrele resbelului civil, pustiurea si macelula insemnara mersulu seu.

Ce a rezultat din acēst'a? Poternici prin dreptulu nostru, poternici prin principiulu, ai carui luptatori eram, statu catu si prin incercatulu devotamentu alu majoritatii poporatunilor nōstre, triunfarau contra Austriei cu tota poternica ei armata si rescolele organizate sub auspiciole ei. Sdrobiti apoi da formidabil'a coalitiune a doua poteri mari, urmata de tradarea unuia din generalii nostri, veduriuam pe Austria singura in pitior pe pămîntul insanguinatul alu patriei nōstre. Ce a rezultat de aci, nu numai pentru noi, inimicii Austriei, dar' pentru acele nemorocite poporatuni amagite de desirante si neadeverate promisiuni, cari fura aliatele ei? Nimicirea oricarei libertati; spassarea tuturor nationalitatilor in folosul egemoniei germane; unu guvern totu statu de roinitoriu catu sidespoticu, nespriginduse decatul pe bacionete de o parte si pe o birocratia straina, lacoma, brutal, incapabile de alt'a.

Principe, alegerea intre una asemenea guvern si o Ungaria independenta nu ni se pare anevoiosa, si acēst'a in orice punctu de vedere, in atelu alu binelui publicu si in acela alu intereselor particulari ale Principatelor Unite. Nu ve vomu dice „alegeti”; pentru ca scimus, ca ati alesu deja de multu.

Austria canta de nou a urdi firele sale din 1848.

Ea tramite aginti secrete pentru a semenă discordia intre romani si intre celealte natiunalitatii, respandindu voiete mininoase, destinate a reacitia animositati si neincrederei. Se dice romanilor, ca ungurii voiesc si silésca a renunța la limb'a si nationalitatea loru si a devinț maghiari. Impiegatii austriaci incep deja a vorbi in gura mare, de a ualea turburari, de a organiză rescoli si maceluri.

Principe, in numele comunitatii intereselor nōstre cele mai sante solicatam cooperarea Altetiei Vōstre, pentru a dejucă aceste odișe manopere, aceste uneltiri infame.

In casulo in care aceste manopere ar' reusi, ce altu rezultat ar' poté avea, decatul unu nou resbelu civil?

Ajutatine a o face cu potintia.

Spiritu marei majoritatii a poporatilor nōstre este astfelu, in catu suntem sicuri de a ei victoriosi din viitor'a nostra lupta contra Austriei, cu tota aceste cabale si aceste conspiratii. Amu si inse desperati de a vedé compatrioti ingajati contra nostra intr'unu resbelu fratricidu, si singur'a idea a acestei versari inutile de sange atatu de pretiosu, ne face orōre.

Se presupunem, ca ne vomu amagi in previsionile nōstre si ca vomu oadă din caus'a unei aliantie monstruoase intre inemiciu patriei nōstre, si o parte din proprii nostri concetationi. Care ar' fi consecintia invingerei nōstre? Istoria Ungariei dela 1848 ni o spune.

Impilarea straina, intarita si descurcata de orice legaturi si de orice temere, ar' deveni, deea este posibile, mai absoluta si mai sangerosa inca decatul in trecutu.

Ar' fi ore cu potintia, se mai sia inca in orice unghiu alu tierii nōstre omeni destulu de rateciti, pentru a astepta dela triumfului Austriei uno rezultat mai pucinu fatal? Ar' fi ore cu potintia, ca unspre dieci ani de sperintia se sia perduți pentru compatriotii nostri romani?

In orice casu inse, legaturele de rasa si de limba ve garantze necontestabile asupra spiritului acestor poporatuni. Intielegem, ca ele se intorea privirile loru spre jun's Romania independenta, cu multiamire si mandie. Intie-

gemu că ele se văd în Altetia Văstra glorio-sulu reprezentante alu aspirarilor natuinei romane, in cea mai nobile a loru spresione. Consideram acestu simtiemntu adencu si santu alu fraternitatii rasei că o sicura garantie, ca romanii din tiăr'a noastră nu voru voi nici odata se aduca lovirea intereselor Principatelor-Unite. Nu este vorba decat de a i lumina asupra acestui punctu, si de a i lumina, afara de aceasta, asupra proprietelor loru interese si propriului loru viitoriu.

Ce ar' dice lumea civilisata de o poportune, care s'ar resculă in conscientia contra aperitorilor drepturilor sale, ai libertatii sale, si ai vietiei sale natuionale, si care ar' face in conscientia causa comună cu inemicul seu celu mai de mōrte, despotulu străin?

Se pote spune, ca acestu popor s'a lasat a se retaci de Austria in 1848, pentru ca n'o cunoșcea inca. Dar' adi, in 1860, cea mai mica iluziune, mai este oare posibile in privintia Austriei?

Este oea mai multa.

Repetirea scenelor sangerande din 1848 ar' face impacarea locuitorilor nostri romani, cu celealte natuinalitati ale tieri, imposibile pentru multu timpu, de nu pentru totudéuna, si ar' fi o mare nenorocire, pentru ca aceste natuinalitati suntu destinate a se considera intre d'inselu, ca copii ai acleiasi patria.

Nu este dar' vorba numai de interesulu generale alu viitorului ambelor nōstre tieri, ci este inca vorba de sōrtea acelora dintre compatriotii nostrii, cari au celu mai multu drept la afectiunea Văstra. — Principe, ajuta-ne a i aperă contra machinationilor austriace, ajuta-ne se'i salvamu!

No numai Ungaria, ci si vocea sangului Ve vorbesce prin organulu nostru.

Vomu avé onoreea a presentă Altetiei Văstre extractulu unei luarari, publicata de unul dintre subemnatii (Kossuth), asupra cerintelor de limba si de natuinalitati in patri'a noastră.

(Garantia de egale indreptatire ce ormăza aici in 8 panete. Vedio reproduusa in Nr. 80 art. „Cine crede vorbelor de claca“, ér' finea e acăsta:)

Scimă pré bine, Monsiniore, ca sunteti siliti a avé oreacă menagiari catra o potere, cu care ve afili inca in pace. Cunoscemă dificultatile situatiunei Văstre facia cu Anstri'a. Inse estrem'a nōstra incredere in Altetia Văstra ne face se speram, ca ea va scă se invingă aceste dificultati si ca sprințul ce solicitam, fiind de o potriva folositoriu ambelor nōstre cause, nu ne va lipſi.

Binevoiti a primi, Monsinipre, omagiu respectuosului nostru devotamentu.

Turin 16 Sept. 1860.

Comitetulu natuonalu ungurescu.

Kossuth, gen. G. Klapka,
Comite L. d. Teleki.

Litere fundationale.

(Urmare.)

7. Pentru doi teneri de cea mai buna sperantia, cari aru avé calculu de eminența din tōte său celu pucinu din cea mai mare parte a studielor, si cari ori unde afara de patria in oare careva institutu publicu ar' dorí a-si caestigă cunoștințe din Metalurgia (Schemnitz), tehnica, pedagogia si sciintele reali, lasu si infinitiezu pentru fiacarele cate 300 fl. v. a. pre anu, la olalta siese sute fl. v. a. 600

8. Siese stipendie pentru siese teneri de cea mai buna sperantia si clase — precum s'a disu mai in susu — cari aru dorí a absolvă studiele juridice in academi'a imp. reg. din Sibiu, său aiurea in patri'a, pentru fiacarele cate 200 fl. v. a. la anu, la olalta una mia dōue sute floreni v. a. 1200

9. Siese stipendie pentru siese teneri mai seraci, inse de cea mai buna sperantia si caloul, cari aru studiu in gimnasiulu superioru de Blasius, său si in atare gimnasiu catolicu de aiurea, său (déca ar' avé causa indestulitoria pentru seracia, său pentru indepartarea pré mare dela locuinta' nascerei presupunendu inca, ca ei va conservă religiunea nevatemata si o va cercetă) chiaru si in gimnasiu gr. neutru, său si catolicu, in patria său a-

fara de patria, flesce-caruia cate 100 fl. v. a. la anu, laolaltă lasu siese sute fl. v. a.

10. Optu stipendie pentru optu teneri mai seraci, cari voru studiu in gimnasiu inferioru — precum s'a aratatu mai susu in pusetiunea a 9-a, — lasu pentru flesce-carele 60 fl. v. a., la olalta: patru sute optudieci de floreni in v. a. 600

11. Unui profesore, care va propune clerului teneru in seminariulu archidiocesanu de Blasius cu deosebi dreptulu canoniciu geniu alu bisericei orientale catolice adiaphoriane si disciplin'a bisericei orientali dinainte de conciliulu de Florentia — in care ritulu si disciplin'a acoileia s'au ascurat prin convoire imprumutata — si care biserica orientale si parintii nostri le-au pastrat nevatemate inca si dupa primirea S. Uniuni, i se voru dā cá salariu anuale 480

12. Unu profesore, care va instrui asisdero in seminarialu nostru archidiocesanu olerulu teneru in ritu si in cantare, va avé unu salariu anuale de 400

13. Unei femeie bine orescute, care va instrui in scol'a de copile din Blasius peoum se repere, fetitile său copilele in tōte cele mai de lipsa deprinderi femeiesci, in artea fierului (bucatariei), gradinaritului s. a., precum si in religiune, istoria biblica si alte lucruri, cari superioritatea le va judecă de lipsa pentru fetitie, vrea se i se dè cá salariu in totu anulu 300

14. Pentru castigarea cartilor biliotecei locali diecesane său seminariali, care va fi a se infinita, se voru dā in totu anulu 60

De insemnatu. Aceste carti voru fi a se cumpără totudéuna prin suauirea si invoieala successorilor mei cu presbiteriul său capitulu loru; fiindu acestia totudeun'a cu deosebita luare aminte la aucto.ii bani, si la cele mai bune de lipsa opere aparute in limb'a noastră romana.

15. Cá premie pentru studentii eminenți din gimnasiulu superioare de Blasius se voru dā in totu anulu 60

16. Pentru 20 de litargie, cari voru fi a se serbă pentru mantuirea si repausarea sufletului meu, a parintilor, fratilor si altora consangenii ai mei, in totu anulu la dilele si locurile aratate mai la vale in § XXII lasu si testeze prin acestea 40

17. Bisericilor din Bistr'a si Sîmleu, carora eu le amu fostu in mai multi ani pastoriu sufletescu, precum si biserice din Abrudu, unde pauséza in Domnulu parintii si alti fericiti consangenii ai mei, asemnezu si voiescu a li se dā deosebitu flesce-careia dintre amintitele biserice cate 50 fl. v. a., cari voru fi a se solvi in totu anulu sub titlulu de dotatiune, tuturor la olalta: una suta cincideci fl. v. a. 150

Sum'a totală: 8790

Orice ar' prisosi inse, său ar' remané din usurele capitalului de 200.000 fl., dupa solutiunile specificate mei in susu, său si dupa contributiunea anuale regescă, care va fi a se respunde din acele interesuri, său dupa alte spese neincunguriute, — totu aceea se se intrebuinteze pentru inmultirea capitalului nou (§ II si IV), carele va fi a se adună.

§ X. Déca, pre langa reservationea facuta mai susu la § III, s'ar intemplă, ca Eu se inovauntiezu din acăt'a fundatione intr'unu altu testamentu său codicilu pentru unele veduve chiaru si de ale consangenilor mei atari pensiuni anuali, cari voru fi a li se dā indată dupa mōrtea mea: aceste pensiuni, dupa mōrtea persoanelor, caror'a ar' fi asemnate, nu voru trece la urmasii loru, ci se voru reintorce spre emolumentul si inmultirea acestei fundatiuni, si ale pensionilor si stipeudielor memorate in § IV si IV.

§ XI. Studentii, pentru cari s'a asemnatu stipendie mai de asupra la § IX punctele 7, 8, 9 si 10, in totu casulu numai pana atunci 'si voru poté retiené beneficiul stipendiului loru, pana candu voru avé calculu buna din studie si moraluri — aceea ce ei voru fi indatorati a dovedi in totu anulu prin testimoniu scolasticu dela superiorii loru, — si pana candu voru capătă aplecatiune la careva oficiu (continuandu'si studiile neintreuptu).

§ XII. Atunci, candu voru ertă poterile fundatiunei, său candu, inmultinduse capitalele

— in modulu aratatu mai in susu la § II — interusuriele inca se voru inmultii: déca se va vedé de lipsa, se va poté inmultii si numerul pensionilor asemnate in punctele 1, 2, 3, 4, 5 si 6 mai in susu la § IX vedovelor canoniciilor, vicarilor foranei, ale decanilor si archi-si vice archi-diaconilor si pretilor, fiindu totudeun'a cu deosebita luare aminte la insusirea locurilor si persónelor, la numerul copiilor orfani necrescuti si la moralitatea loru nepetata.

§ XIII. Inse numerul acestor pensionari ale prenestelor vedave — despre cari e vorba mai in susu la § XII — nu va poté se se inmultiesca preste dupla, adica: preste patru pensiuni pentru veduvele canoniciilor, siese pentru ale vicarilor, decanilor si archi-diaconilor actuali, siese pentru ale vice-archidiaconilor, optu pentru ale pretilor de prim'a clasa, cari se amintesou in § IX dela punctul anteiu pana la punctul atu 5-lea.

§ XIV. Veduvele canoniciilor, decanilor, vicarilor, archidiaconilor actuali si vice-archidiaconilor, precum si ale pretilor, numai pana atunci voru capătă pensiuni anuale din acăt'a fundatione a mea, pana canda nu voru pasi la una a dōu'a casatorie, si numai acelea, despre cari se va scă publice, său se va poté dovedi prin testimonie demne de credientu, ca ele au dusu nu numai o vietă morala, cumpetata si exemplariu, precum se cuvine unei socii de prentu; oa nu numai au fostu pie, si si-au datu o silintă nebosită pentru a promova binele familiei, casei si economiei loru; ca, pre catu au potuto, s'au silitu nu numai a-si tiené cas'a si famili'a in ordine buna, in regula inteleptă si in fric'a lui Ddieu, — ci s'au nesuitu pre langa aceste că, pastrandu'si credinti'a conjugale nevatemata, precum se cuvine unei socii credintiose, se impresore pre barbatulu loru in iobire si complacintia sub tōta durat'a casatoriei, si prin portarea loru amabile si alipirea loru strinsa si statornica catra elu, se'i faca vieti'a mai dulce si mai placuta, si prin acomodarea loru se sustiena in tōta privintia onorea casei si barbatului loru nevatemata.

Inse veduvele, despre cari se va scă, său se va poté comprobă, ca nu numai si au desprestitu ou totulu si nu si au onorato barbatulu, fara că elu se aiba vreuo vina său portare rea morale, ci inca pria moralorile loru, neaferite, prin vieti'a si sburdalnicia loru nesupusa si guratioa, prin negrigirea său depredarea casei si familiei loru, prin vieti'a-le necumpetata si, ce e mai reu inoa si de parte se fia, prin violarea creditiei loru conjugalii l'au mortificatu si au ocazionat dile amare barbatului prentu alu loru, si au adusu rusine si deonestare numelui si onorei prenestoii, — dicu, atari veduve preneste nu voru poté nici canda a se impartasi de beneficiul acestei fundatiuni, ci chiaru candu li s'ar fi datu oムva pensiune, déca portarea si modulu vietiei loru damnabile ar' veni mai taridu la cunoștința: se li se detraga si iè, inse inainte de tōte se se cerceteze starea lorului si se se adeveresoa prin martori demni de credientu.

In asemene modu voru fi tractate si veduvele cari, dupa castigarea pensiunei, nitandu 'si de onorea si detorinti'a loru, si abatenduse sub vedovi'a loru dela calea drépta a pietatii si dela moralurile bune, aru pătă prin o portare neonestata, immorale si degiositoria caracterulu, onore si reputatiunea buna a barbatului loru si a numeloi prenestoii, său despre cari s'ar dovedi, caabuséza cu pensiunea castigata spre nesatisfactie si lacomia si nu o intrebuinteaza spre educatiunea copiilor loru.

Mitropolitii, cari voru urmă dupa mine, voru fi dimpreuna cu presbiteriulu său capitulu loru judecatori rigorosi si neindurati cu privire atatu la pedepsirea onoru stari veduve, catu si denegarea pensiunei, ce ele aru pretind, si nu voru favorisă, nici nu voru ertă vreunelis, fiindu ca sociile si veduvele pretilor trebuie se fia că una oglinda a onestitatii, moralitatii si a vietiei femeiesci, precum si spre exemplu altor femei; si nici nu pote fi vr'o nenorocire mai mare pentru prentul in vietă, nici vr'o neaventia si infamia mai cumplita pentru ocelu mortu, dar' nici chiaru pentru intregul statu prenestoii, decatul o socia său o veduva prenesta nerusinata si petata cu alte moraluri rele, său cu o portare damnabile.

§ XV. Intre veduvele, despre cari a fostu vorba mai in susu la §§ IX si XII, cu privire

la castigarea pensionilor, voru avé antoietate si preferintia (fiindu provedute că și celelalte cu aceleasi calitati recerute), mai anteiu său veduvele consangeniloru mei, său inse si veduvele, cari aru fi in consangenitate aproape cu mine, dupa aceste atari veduve preutese, cari suntu nascute din prentu, său suntu fice de prenti.

§ XVI. In venitoriu, candu adica capitalele, in modulu indegetatu mai susu la § II si IV, se voru adauge si inmulti, si prin urmare voru crescere si interusuriele si veniturile anuale ale acestorui capitale, voiescu — si astă va fi chiaru si cu potintia, că se se inmultiesca si numerul stipendielor pentru studentii, despre cari s'a facut vorba la § IX dela punctul alu 6-le pana la punctul alu 10-le, inse numai in proportiones aceea, că adica numerul stipendielor determinate pentru tenerii, cari cercetă studiile gimnasiului, se fia in modu proportionatotudéun'a mai mare, si asia se se pote impar-tasi mai multi, era numerul stipendielor pentru cei ce asculta legile in patria, se fia mai micu, si numerul stipendielor acelorui teneri, cari, precum s'a disu la § IX-le sub punctul 7-le, aru cercetă afara din patria scientie mai inalte său artile frmoase, se fia celu mai micu. Acăsta despusestiune o incredintezu si o lasu suatului inteleptu si ingrijirei parintesci a urmatorilor mitropoliti ai mei si a presbiteriului său capitulului loru, precum si a ilustrilor barbati mireni, cari voru fi a se intrebuintă, asia catu, cu privire la timpuri si la impregiurari, ei se reguleze si se determurăsa numerul acestorui stipendie in modulu celu mai corespun-ditoriu acelorui timpuri si cercustari.

§ XVII. Inse este a se insemnă bine, ca numerul pensionilor pentru veduvele preutese, precum si alu stipendielor pentru studentii, despre cari s'a facut vorba la § IX, nu va poté si nu va trebui se se inmultiesca, decat numai atunci, candu capitalele voru fi implinitu — in modulu aratatu mai susu la §§ II si IV — sum'a de patru sute de mii de floreni v. a., si nici dupa inmultirea capitalelor preste 400.000 fl. v. a. nu se va poté procede mai de parte cu inmultirea numerului pensionilor si alu stipendielor pomenite mei susu, ci va fi iasa mai in adiasu a se pune tota nisuntia că, in modulu si in intielesulu manipulatiunei indegetate la § IV, capitalele se se inmultiesca, si interusuriele si veniturile acestorui bonuri se se prefaca neintreruptu in nouă capitale pana atunci, pana ce, in urm'a timpurilor mai indepartate, voru crescere la unulu său si la mai multe milioane — asia precum s'a disu la § IV, — cu cari capitale, precum si cu veniturile loru, mitropolitii urmatori ai mei de Alb'a Iulia, in contielegere cu presbiteriului său capitulului loru si cu memoratii barbati mireni dela oficiale publice mai inalte său onorati cu stim'a publica a nationei, voru face si voru dispune in intielesulu vointiei si damandarei mele, precum amarata mai susu la § VII, si voiu lamuri mai la vale la §§ XXIII si XXIV.

§ XVIII. Numai acelorui juri se voru poté dă stipendie, cari, afara de calcululu de eminencia — vedi § IX, punctul 7 — reportata celu pucinu din partea mai mare a studielor, si portarea buna morale, voru fi intr'adevera seraci, si nu voru avé nici parinti, nici altu consangenu mai de aproape cu o stare buna materiale, nici patronu, care i ar' ajută său aru fi indetoratu a i ajută, — său cari voru fi chiaru orfani si lipsiti de orice midilöce.

Dela acăsta regula vrea se se faca exceptiune cu privire la tenerii, cari suntu in legatura de sange cu mine si se tienu de archidiocesea de Alb'a Iulia, său de biseric'a si confesiunea unei alteia, diecese gr. cat. din Transilvania si cari, de si nu voru fi castigatu calculu de eminentia din partea mai mare a studielor, ci voru avé numai clasa prima din celelalte studie si portare buna, se voru admite totudeun'a la acăsta fundatione a mea, chiaru si in casu, candu parintii loru nu s'aru poté numera intre seraci adeverati, inse voru avé mai multi copii.

Fiii deregatorilor imp. reg., cari se numera intre poporul nostru romanu, cercetăza intr'adeveru religiunea si biseric'a nostra, i suntu purures credintiosi neclatiti, si ale caroru salarie anualu nu trecu preste 600 fl. v. a., si au mai multi decat doi copii, in viétia si ne crescenti, voru fi a se considera si a se numeră totudéun'a intre seraci.

§ XIX. Cu privire la castigarea stipendielor, voru avé antoietate — precum s'a in-

semnatu mai susu — consangenii mei; dupa acestia, intre tenerii, cari voru avé asemene conditiune si calcululu — precum s'a disu mai de asupra la § XVIII, voru avé o preferintia secundaria si prentilor.

§ XX. Doi frati, dintre cari unul posiede vr'uno beneficiu din acesta fundatiune, sub durata unei asemene impregiurari, in unul si acel'asi timpu, nu voru poté fi partasi ai acestei fundatiuni.

§ XXI. Pre langa rezervatiunea facuta mai insusu la § III, mi lasu si mi sustinu dreptulu neatinu si nevatematu, că se potu a placidă unor teneri, chiaru si din clasa oea mai de diosu a vreunui gimnasia inferioră, inca si stipendie mai mari, asemenea acelor'a, cari, in intielesulu § IX, punctul alu 9-le, său 7-le suntu destinate pentru ascultatorii studielor mai inalte.

(Va urmă.)

UNGARI'A. Pest'a 5 Nov. Cestiunea nationalitatilor s'a desbatutu in 8 sectiuni intre deetule dispute intre maghiari si deputatii nationalitatilor si neputenduse indopleca maghiari la primirea proiectului romano-serbu, ci primindu majoritatea proiectulu lui Kérkopolyi, romanii si serbii, ma si sasii esira afara. Deputati romani si serbi aparara proiectulu loru că pe unulu ce are bazea de dreptu in legile regelui St. Stefanu, in care vine vorba despre 6 natiuni deosebite, care formăza poporul Ungariei, dar nu nationalitatea ungurăsa, despre care nici pomenire nu se face in codicea de legi, pentru ca acăsta cunoscere numai o Ungaria, de aceea ei nu se potu supune unei nationalitatii maghiare. Maghiarii stetera inainte totu cu egal'a indreptatire dela 48 si cu majoritatea in busunariu. In două sectiuni s'a primitu intrebarea, ore nu ar' fi mai cu scopu a amana ér' cestiunea acăsta deodata cu cau'a municipioru?! — sic!

Sasii inca conferira intre sene si se unira cu totii, că se faca propunere, că legea de nationalitate pentru Ungaria se nu se éstinda si a supra Transilvaniei, ci pentru Transilvania se se se faca unu proiectu deosebitu, care se fia potrivit relationilor tierei.

In conferint'a partitei lui Deák venira inainte si dorintiele nationei sasesci; si Rannicher facu observare, ca sasii ar' trebui se se respecte cu deosebire la deslegarea cestiunei de nationalitate, pentru ca suntu indreptatati celi pucinu pe atata, pe catu suntu croatii, că se céra dela Ungaria o fóia alba. — I s'a respansu, ca Transilvania se contopi intr'unu singuru corp politiu cu Ungaria, pe candu Croati'a a fostu tractata totudéun'a unu regnum socium, că si acum. — Croati'u au si multe regimente.

Despre sectiunea a VI a dietei tocma cimitu unu telegramu in Albin'a, ca in 5 sér'a se decide, că se se aléga una comisiune sub presid. lui Deák si de principiu s'a primitu egal'a indreptatire a nationalitatii: maghiare, romane, slovace, serbe, germane si rutene si a limbelorloru, cari se suferă numai atata restringere, cata e de lipsa pentru cerculu activitatii unei limbe centrale. — Cu panea si cutitul amana, flori in polaria.

AUSTRI'A INFER. Vien'a 6 Novembre. „Morgen-Post“ descopere nesce secrete despre pusetiunea politica in afara, care inse se cu-prinde in cuventele: Francia cu Prusia statu in ajunulu unei batai, si Austria in alianta cu Itali'a vreau se puna in pitiore o neutralitate armata; de aceea se asta silitu regimulu oislatanu a esu inaintea delegationilor ou unu cugetu de resbelu. Descoperirile si-au si astutu scopulu.

In senatulu imperialu din 6, dupa ce se primi proiectul pentru starea escoptionala, se desbatu introducerea lui in Prag'a si ministrul de interne declară, ca numai intre versarea de sange si starea escoptionala au avutu se aléga, de aceea tu a introdusu, si cum ea regimulu nu a pasat opositiunea, si o conscientia o si apara. Dar' regimulu maghiaru cum respecta opositiunile? — Cu te-reiri la tribonale! — Dupa acăsta presiedintele notifica, ca legea de recrutare s'a sanctionat si legea pentru apararea tieri s'au luat la desbatere.

Nou'a presa libera, asta ca Anglia, in contielegere cu celelalte puteri din punctulu de ve-

dere alu cestiunei Orientalui, va face demarsie de langa Pórta pentru a o indopleca, se ia conformu articolului 22 din tractatulu de Parisu, initiativa unei propunerii catra puterile garanti spre ale decide se faca demarsie forte seriose si se dă unu avertismenut guvernului romanu. (Nu o adeveratu.)

ROMANIA.

SOCIETATEA TRANSILVANI'A

tiene si sed. comitetului in 6 Oct. sub presid. domnului A. Papu Ilarianu, din care publicam urmatorele:

Procesu verbalu.

Siedint'a comitetului societatii Transilvani'a din 6 Oct. 1868, ora 12.

Presiedint'a dlui A. Papu Ilarianu.

Membrii presenti: D. Al. Lupasou vicepresedinte. G. Misailu, P. Hajdeu, T. Chetianu, C. Fortonatu, I. Tacitu, St. Lazarescu. Secretari: I. Petricu, I. Procopiu.

Absenti: N. Manolescu, A. F. Robescu, I. Martinovicu, Petru Cernatescu.

Venit. I. List'a Nr. 3. Consiliul comunala de Galati, pe langa adres'a cu Nr. 4476 din 11 Sept. 1868, tramite, pentru intretienerea la studiu a dloru Dumitru Salageanu, Simeonu Botezeanu, Ioane Cornescu si Ivaciu Tulea, pentru timpul de patru luni, dela 1-a Sept. pana la finele anului 1868, lei noi 986 64

II. Nr. 4. D. presiedinte pre-senta o lista cu 3 membri in sum'a de lei noi 211 68

III. Nr. 5. D. capitanu Haradianu preda acum banii primiti dela d. Gr. Th. Bratianu, studentu la Lips'a, care inca dela 12 Maiu au fostu proclamatu de membru alu adunarei, lei noi 118 52

Nr. 6. Idem preda restulu pana la sum'a inscrisa in anul espiratu lei noi 256 29 256 29

IV. Nr. 7. S'a redicatu dela visteria statului cu mandata Nr. 5228 dela 8 Sept. 1868, procentele socotite dela dat'a scadentiei pana la achitarea bonurilor cu Nr. 117, 185 si 211, dupa cum se vede din list'a cu Nr. 7 lei noi 300 23

V. Nr. 8. D. C. Racovitis, prefectul de Romanati, tramite o lista cu 37 membri in suma de lei 1482 2

Nr. 9. Idem tramite o lista cu 5 membri, cu lei noi 54 44

Nr. 10. Idem 4 31 66

Nr. 11. Idem 4 35 55 1604

lei noi: 3359 84

Adica lei noi trei mii trei sute cincisdeci si nouă, bani optudieci si patru.

Decisiune:

Comitetulu decide a se versá acesti bani in cas'a societatei, de unde apoi se se depuna prin ingrijirea dlui presiedinte la visteria statului.

Totu deodata primariei de Galati se va responde, ca s'au primiti banii ce au tramsu, si se va invită, că se binevoiesca a prevedé si in bugetulu anului viitoru acăsta subventiune.

Banii tramsui de primaria de Galati se se tramsita la destinatinea loru.

Asemenea se va face multiamirea si dlui prefectu de Romanati Costache Recovitis.

VI. La propunerea dlui presiedinte si dlui Hajdeu, comitetulu decide:

1. DD. secretari si comptabili pana de astazi in patru septemani se presente comitetului o lista de acei onor. domni, cari au facut mai multi membri societatei.

2. DD. comptabili pana de astazi in patru septemani se presente comitetului o relatiune detajata despre cate liste de membri s'au impartasit, si cu ce se intampla inca.

3. DD. comptabili si secretari pana la finele lunei Decembrie anulu curentu suntu datori a infaciá comitetului relatiune detajata despre toti membrii societatei ou deosebire din Bucuresti si anume: membrii adunarei, cari n'ar fi responsu inca tacsele cuvenite.

VII. La propunerea dlui presiedinte, d. Chetianu e obligat, că in cursulu lunei Octobre se stă in ajutoriulu dloru secretari si comptabili in lucrerile cei privescu.

Cheltuieli.

VIII. Nr. 2. D. Crisianu prezinta unu comptu despre cheltuielile facute in trebuințele societății, lei noi 70 24
IX. Nr. 3. D. D. Precoiu, prezinta comptu de cheltuielile specificate prin acestu comptu lei noi 12 64

Sum'a de lei noi: 82 88

Adica lei noi optudieci si doi, bani optudieci si opta.

Decizion.

Comitetul decide a se achita aceste compturi de catra casierulu societății.

X. La propunerea lui presedinte, se decide, că dñii secretari pana in 6 dile se prezente presedintelui, o lista de consiliele comunale si judecările, care au prevedutu pana acum in bugetele lor subvențiuni pentru societate, însemnând in deosebi pe acele, cari n'au reșponsu subvențiunile acordate, pentru că se poate fi invitat a'și indeplini obligaționarea.

(Va urmă.)

Sieb Bl. din gur'a unui călătoriu raportă ca petutindinea se exercită in arme, că cum România ar' fi in ajunul unui răbău, că cum dusmanul ar' fi in gurile pasurilor; ma si in partile apropiate de noi s'ar eladi si casarme militari. Aceste voru fi fantasii scornite, cum se suna si pe aici, ca securi capeta arme. —

— Terminul fiosatu pentru subscriptionea actiunilor in valoare de 10 milioane ale caielor ferate din România, Suciv'a Iasi, s'a inchis si resultatul ei a fostu subscriptione a 2 parti din trei alu acestor actiuni de catra actionarii vecchi ai drumului de feru Lemberg-Cernauti, prin schimbălu a 5 din aceste actiuni pentru 4 din cele ale Romaniei, ér' restul său cealalta a treia parte s'a opriu pe sém'a societății.

Astfelui dar' actiunile drumului de feru romanu potu fi considerate intre acele actiuni, care ofera celu mai mare beneficiu. „Rom.”

Cronica esterna.

GERMANIA. Prusia. Berlinu 4 Nov. Diet'a s'a deschis astazi. Mesajul regelui anunță necesitatea, că pentru acoperirea speselor pentru primavera viitoră se se pună veniturile extraordinarie; — promite proiecte de legi pentru interesele interne apromite, desvoltarea autonomiei provinciale si comunale; numește relațiunile catra poterile externe multilaterală si amicabile. Evenimentele din Spania potu cauza a incredere si dorintă, ca națiunei spanice i va succede a afia garanția prosperității si a puterii sale in straformările relațiilor ei independiente. Vorbesc si despre congresul dela Geneva, ca inca e de parte momentulu, candu voru se se pună in praca rezultatele lui. — Dela simtiemintele suveranilor si dela popoarele, care au lipsa de pace se aștepta, că desvoltarea prosperitatei se nu se turbă, ci se se libere de pedecile ce i le fac temerile scornite prin inimicul pacii.

Principale regesori alu Prusiei a plecat in secretu la Madridu. — Prusia dimpreuna cu Austria au recunoscutu guvernoul provizoriu al Spaniei. —

In SPANIA ordinea se sustine, insemnată din Havanna, insulă Cub'a din Americă a proclamată republică, si indigenii organizăza insurecție. S'au trimis cateva batalioane provinciale la Cub'a, spre a statori pacea. Unu decretu alu ministeriului de interne regulăza dreptul de intraniri libere, numai se se dă de scire ou 24 ore inainte; purtarea armelor inse e opriță. —

Intre Franța si Itali'a se negociază pentru tragerea trupelor din România —

— Statul unite alesera pe Grant de presedinte republicei cu mare majoritate. —

Abreviatiunile romane.

(Urmare.)

D.

D. — Datus, de, decimus, Decius, decretum, decuria, decurio, dedicavit, dedit, dens, de-

votus, dies, dñi, divus, Dominus, domus, domum, &

D. A. — Divus Augustus.

DAC. — Dacus, Dacianus, Dacius.

D. B. I — Diis bene juvantibus.

D. B. S. — De bonis suis.

DCT. — Detractum? Dictator?

DD. — Dedicavit.

D. D. — Donum dedit, deus dedit, decurionum decreto.

D. D. D. — Datus decretum decurionum.

D. D. D. — Dignum deo donum dedioavit.

D. D. P. — Datus decretum publico.

DDPP. — Depositi.

D. D. Q. O. H. L. S. E. V. — Diis deobusque omibus hunc locum sacrum esse voluit.

DDVIT. — Dedicavit.

DEC. C. C. SAVAR. — Decurion clarissimae civitatis Savariae, său mai bine, Decurion Coloniae Claudiiane Savariae.

DEC. COL AQ. — Decurion coloniae Aquarum.

DEC. DEC. — Decretum Decurionum.

DEC. MVN. — Decurion municipii.

DEC. XIII. AVG. XII. POP. XI. — Decurion (denariis?) tredecim, augustalibus duodecim, populo undecim.

DENDROF. — Dendrofori, dendrophor'.

D. IIII. IC. — Die quarta idus.

DIG. M. — Dignus memoria.

D. I. M. — Diis inferis manibus.

DISP. — Dispensator.

D. M. — Decurion municipii, diis manibus.

D. S. M. — Diis manibus sacram.

DO. — Domus.

D. O. — Deo optimo.

D. O. AE. — Deo optimo aeterno.

D. O. M. — Deo optimo maximo.

DOM AVG. — Dominus Augustus, Domina Augusta.

DOMIT. — Domitius.

D. PP. — Deo perpetuo.

DR. — Drasus.

DR. P. — Dare promittit.

D. RM. — De Romanis.

D. RP. — De Republics.

D. S F. C. — De suo faciendum curavit.

D. S. P. F. C. — De sua pecunia faciendum curavit.

DT. — Duntax.

DV. — Duellum in locu de bellum.

DVL său DOB. — Dulcissimus.

D. V. ID. — Die quinta idus.

D. VIII. — Diebus novem.

(Va urmă.)

Nr. 1288/civ.

1—3

Edictu.

Din partea judecătoriei singulare Branene in Zernesci, se face cunoscutu, cumca judecătoria districtuale a Fagarasului că foru reale a concesu cu resoluția din 5 Octobre a. c. Nr. 2131—1868 vendiarea ecsecutiva a realitatilor Mariei Radu Mandru din Tohanul nou, la cererea preotului Stanu Bancila totu de acolo, pentru acoperirea pretensionei sale de 114 fl. v. a. c. si pentru intreprinderea vendiarei a recercat acela judecătoria, carea determina dilele de vendiare pre 9 Ianuarie 1869 si pre 9 Fauru 1869 in cancelari'a comunale a Tohanului nou, totudéuna demanéta la 10 ore. Realitatile destinate spre vendiare si aflatōrie pre teritoriul Tohanului nou suntu urmatōrie;

1. Un'a casa de lemn, curtea si gradin'a sub Nrii 79 si 170, si

2. Agrii din campulu din diosu sub Nrii top.

1675, 1489, 1832 si 1434.

Aceste realitatii se voru vinde un'a cate un'a si numai la terminulu alu 2-lea sub pretiulu estimarei.

Conditionile de vendiare mai de aprópe se potu vedé in cancelari'a judecătoriei acesteia. Toti aceia, carei au castigatu vreunu dreptu esupra acestor realitatii, se si'u insinuez, pana la terminulu vendiarei aici la judecătoria, ca la din contra, nu se voru mai luă in consideratiune. —

Zernesci in 23 Octobre 1868.

CONCURS U.

Se deschide concursu pana in 20 a l. c. la statuția de investitoriu in Sinc'a vechia.

Cu acésta statuția suntu impreunate emolumentele ce urmează:

1. 100 fl. v. a. in rate lunarie din interesele fondului, salariu anticipando.

2. Cuartiru libera in apropiarea scolei cu una odaia si cuhna.

3. 4 orgii de lemn.

Concurențele are se fia pedagogu absolutu, se scie cantarile bisericesci, si se fia proveditu cu testimonia despre portarea morale nepărată.

Fagarasiu 3 November 1868.

Ioane Antonelli m. p.
2—3 vicariu foraneu.

Nr. 668/pres. 1868.

3—3

Publicatiune.

Stabilimentele de scalde calde si reci din comunitatea Sangeorgiu (districtul Naseudului), si respective veniturile acestor scalde se voru dă in arenda pre timpu din 1-a Ianuarie 1869 si pana in finea lui Decembrie 1871 pre calea licitației publice.

Licitatiunea se va tine in Sangeorgiu in cancelari'a judecătoriei cercuale in 20 Noembrie 1868 la 10 ore in antemare.

Pretiulu strigarei pentru unu anu este 1250 fl. v. a.

Doritorii de a licita au se depuna inainte de incepera licitației unu vadiu de 125 fl. v. a.

Oferte scripturistice proovedute cu acestu vadiu inca se voru primi, inse numai pana la inceperea licitației.

Conditionile per extensum se potu vedé său la acescu oficiolatu districtuale, său si la oficiul cercuale in Sangeorgiu.

Dela presidiulu districtului.

Naseudu in 10 Octobre 1868.

In absența domnului capitanu supremu:

Vicecapitanulu primariu:

Porcini m/p.

Avisare.

Suptscrisulu pote sierbi on. publicu din locu cu unu depusu bine sortit de pantofaria (stibile) de Parisu, Lipsca si Vien'a atatul pentru prunci, catu si pentru cavaleri si dame si se recomenda cu deosebire publicului romanescu. —

Ioane Sitta,

strat'a Calderarilor Nr. 545.

ARATARE.

Cu acésta am onore a face aratare cu töte stim'a, cumca am deschis in strat'a Calderarilor Nr. 504 facia cu intrarea in strat'a Franciscanilor, unu depositoriu din productele mele, care sunt forte bine assortite

Pelarii de cavaleri si dame

de cele cari se tienu de resortulu meu. Oferește in deosebite calitati:

Pelarii de cavaleri dela 2 fl. pana la 5 fl. bucat'a.

Pelarii de dame neornate, dela 1 fl. 80 cr. pana la 2 fl. 30 cr.

Pelarii de dame ornate (gatite), dela 4 fl. 50 cr. in susu.

Si ieau asuprami reparaturi cu pretiuri estime si adiustare prompta. Me rogă de incredere favorabila, ca eu me voi sili totodéona a justifica increderea ce mi se va da.

Brasov 31 Octobre 1868.

Iosifu Szendy,

pelariu.

E exemplaria din Gazeta,
lipse Nrii confiscati, se affa destule. — Se poate prenumera si dela 1. Oct. — Refaite? ?!

Curzurile la burza in 10. Nov. 1868 sta asta:

Galbini imperatosci	—	—	5 fl. 51 cr. v.
Augsburg	—	—	114 " 75 "
London	—	—	116 " 75 "
Imprumutulu nationalu	—	—	58 " 25 "
Obligatiile metalice vecchi de 5 %	—	—	59 " 25 "
Actiile bancului	—	—	816 " — "
creditalui	—	—	224 " 60 "

Obligatiile transilvane ale desarcinarii pamantului in 5. Nov. 1868:

Bani 70·75 — Marfa 71·25.